

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МІСЬКА ДИТЯЧА ЕКОЛОГІЧНА СТАНЦІЯ**

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Від 29 грудня 2016 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської облдержадміністрації

№ _____

**Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Фітодизайн»**

Автор:

Шпінталь Марія Григорівна – керівник гуртка Івано-Франківської дитячої екологічної станції

Рецензенти:

Волчовська-Козак О.Є. – доцент кафедри біології та екології ВДНЗ «Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника»;

Шиян Г.Г. – завідувач зоолого-рослинницьким відділом Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фітодизайн – мистецтво, яке дуже тісно пов'язане зі світом природи. Такий зв'язок відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості. Невід'ємним елементом фітодизайну є квіткові рослини.

Квіти - це радість, яку нам подарувала природа. Вони вражають нас своїм барвистим розмаїттям. Навіть просто дивлячись на квіти, ми отримуємо велике задоволення, гарний настрій і почуття душевної втіхи.

Квіти у нашому житті приречені виконувати безліч функцій: і подарункову, і комунікативну, і лікувальну, і, безумовно, естетичну. Квіти кращі посередники в спілкуванні з людьми, вони допомагають нам по життю, дарують радість. А композиції з квітів прикрашають інтер'єр, роблять його комфортним.

Фітодизайн як нова галузь біологічної науки науково обґрунтовує введення рослин в дизайн інтер'єру приміщень з урахуванням їх біологічної сумісності, екологічних особливостей, здатності до поліпшення якості повітря в приміщенні. Фітодизайном також називають практику створення рослинних композицій для оформлення інтер'єрів, практику озеленення приміщень, і створення зимових садів.

Знання основ фітодизайну дає змогу не тільки озеленити та прикрасити оточуюче нас середовище, не тільки дарує естетичну та душевну насолоду, а й сприяє вихованню шанобливого ставлення до природи, розвитку творчої особистості, формування почуття прекрасного.

Програма розрахована на 1 рік навчання і складає 144 год (4 год на тиждень),

Метою навчальної програми є створення умов для творчого розвитку дітей засобами фітодизайну.

Завдання навчальної програми:

- розширити науковий світогляд учнів;
- формувати шанобливе ставлення до природи;
- розвивати навички по догляду за рослинами;
- сприяти самореалізації дитини в соціумі засобами мистецтва;
- розвинути художній смак, творчу уяву, фантазію засобами флористики,
- навчити аранжувати композицій з використанням різноманітних природних матеріалів;
- сприяти професійному самовизначенню.

Під час засвоєння навчальної програми учні набувають ґрунтовних знань з основ загального квітництва, вивчають навколишню природу, втілюють свої творчі задуми в композиціях з живих рослин, сухоцвітів, різноманітних матеріалів, що сприяє поетапному формуванню художньо-естетичних смаків; знайомляться з творчими традиціями українського народу. Для кращого засвоєння тем більшу кількість годин відведено на практичні заняття. Розподіл годин по темах може змінюватися відповідно до умов та матеріальної бази навчального закладу.

Керівник гуртка знайомить учнів із народною символікою України, виховує в них пошану до народних символів, почуття любові до рідного краю через вивчення рослин-символів України, народних свят, обрядів. Програма передбачає активну участь вихованців у масових натуралістичних заходах, тематичних святах, організації виставок квітів. Систематична робота з вирощування квітів, догляду за рослинами в парниково-тепличному комплексі, квітниках, на навчально-дослідній ділянці виховує в них трудові навички, екологічну свідомість.

Керівник гуртка має звертати увагу на форми і методи занять, що сприяють розвитку творчих здібностей учнів. Форми занять: навчальні, виїзні, дослідницькі; проведення практичних робіт, екскурсій, конкурсів-виставок, вікторин, написання рефератів, складання планів, проектів

озеленення, влаштування фітодизайну приміщень тощо. Методи занять: візуальні, кінестичні, аудіальні, полімодальні. Важливе значення має навчально-дослідна робота з різними групами рослин. У процесі дослідної роботи слід навчити учнів спостерігати за природою, аналізувати й узагальнювати отримані знання з подальшим їх застосуванням при створенні квіткових композицій і букетів, підготовці різних наочних посібників. Програма гуртка навчає вихованців правилам, прийомам декорування інтер'єру рослинним матеріалом, зрізаними квітами, сухоцвітами. Значну увагу слід приділити профорієнтації учнів, яка здійснюється під час екскурсій до зелених господарств, ботанічних садів, художніх салонів, під час зустрічей з ученими та фахівцями виробництва, при проведенні науково-практичних конференцій.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є науковість, поєднання інтелектуальної і практичної діяльності, послідовність викладення матеріалу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва розділу	Кількість годин на тиждень		
		Теоретичних	Практичних	Разом
1.	Вступ	4	-	4
2.	Збір природного матеріалу, техніка засушування та виготовлення робіт із засушених рослин	6	10	16
3.	Історія розвитку мистецтва флористичного дизайну	4	6	10
4.	Теорія побудови композицій	10	14	24
5.	Новорічно-різдвяна флористика	8	16	24
6.	Фітодизайн	4	4	8
7.	Ікебана – популярний стиль композиції	6	6	12
8.	Композиції на оазисі	4	4	8
9.	Вирощування квітково-декоративних рослин для відкритого ґрунту	8	16	24
10.	Підготовка та проведення	4	8	12

	дослідницької роботи			
11.	Підсумкове заняття	2	-	2
	Всього			144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (4 год)

Історичні дані про використання квітів, створення квіткових композицій і букетів. Професія фітодизайнера. Різноманітність рослин, їх значення в житті людини. Участь та досягнення учнів у Всеукраїнських та обласних масових натуралістичних заходах, конкурсах.

2. Збір природного матеріалу, техніка засушування та виготовлення робіт із засушених рослин (16 год)

Збір та техніка засушування, зберігання рослин для зимових букетів (повітряне висушування, висушування підвішених рослин, повітряне висушування на решітці та ін.). Сухоцвіти. Засушування квітів. Види сухоцвітів. Використання в композиціях. Техніка виготовлення робіт із засушених рослин.

Практичні роботи

1. Складання мініатюр з частин рослин (аплікації).
2. Свято «Подорож у країну квітів».
3. Декоративна аплікація «Флористичні мініатюри на склі»

Екскурсії по місту, в дендропарк, до лісу.

3. Історія розвитку мистецтва флористичного дизайну (10 год)

Квіти в легендах та переказах, літературних творах, традиційні українські квіти. Традиційний український декор житла, національного одягу. Національний мотив у композиції (використання соняшнику, колосків, злаків). Українська школа аранжування.

Практичні роботи

1. Композиція «Національний декор».
2. Виховний захід «Подарунок Україні».

Екскурсії до парку, ботанічного саду, до краєзнавчого музею, на виставку квітів.

4. Теорія побудови композицій (24 год)

Техніка безпеки під час практичної роботи. Інструменти та необхідне приладдя, допоміжні матеріали для створення композицій. Використання різноманітних матеріалів, як доповнення у побудові композицій. Різноманітний асортимент природного матеріалу. Закон пропорції у композиції. Закон рівноваги (симетрія й асиметрія). Форма композиції. Гармонія кольорів. Колористична цілісність композиції. Тони, напівтони та контрасти.

Практичні роботи

1. Складання словника термінів з аранжування квітів.
2. Ознайомлення з матеріалами і аксесуарами флориста: оазис, флористичний дріт, сезаль, пробірки, пакувальний матеріал та ін.
3. Фарбування природного матеріалу.
4. Композиції з природного та штучного матеріалу.
5. Проведення свята квітів.

5. Новорічно-різдвяна флористика (24 год)

Екологічна акція «Збережи ялинку». Основні мотиви новорічної флористики. Старі традиції різних країн святкування нового року. Хвойні вінки і гірлянди. Історія ялинкової іграшки. Новорічна ваза, розписана фарбами та оздоблена природним матеріалом (частинками лимона, зернами, шкуринками апельсина).

Практичні роботи

1. Майстер-клас з виготовлення новорічних композицій.
2. Композиція зі свічками.
3. Виготовлення декоративної новорічної вазы з пляшки.
4. Оформлення новорічно-різдвяної виставки.
5. Ялинкова іграшка з ниток, оздоблена декоруючим матеріалом.
6. Сувенірні листівки до Нового року і Різдва.
7. Колективне панно «Зустріч Нового року».

8. Проведення свята до Нового року «Новорічна казка».

Екскурсії до міської новорічної ялинки, зелених господарств.

6. Фітодизайн (8 год)

Сучасний фітодизайн. Поняття про фітокомпозицію. Принцип підбору рослин. Стилі композицій.

Практичні роботи

Вироби з фітоматеріалу.

7. Ікебана – популярний стиль композиції (12 год)

Історія мистецтва ікебани. Символіка ікебани. Структура ікебани. Весняні, літні, осінні, зимові композиції. Японські школи ікебани Согецу, Охаро, Корго.

Практичні роботи

1. Створення ікебани в стилі Согецу.
2. Створення композиції «Пори року».

8. Композиції на оазисі (8 год)

Техніка роботи з оазисом (флористичною губкою). Різні форми оазиса, способи кріплення оазиса. Техніка кріплення сухоцвітів на оазис.

Практичні роботи

Створення композицій на оазисі.

9. Вирощування квітково-декоративних рослин для відкритого ґрунту (24 год)

Поняття про однорічні квітково-декоративні рослини. Різноманітність однорічників: квітучі, декоративні, виткі, килимові, сухоцвіти. Агротехніка однорічних квітково-декоративних рослин.

Різноманітність, ріст і розвиток, основи агротехніки дворічних квітково-декоративних рослин. Використання дворічників у аранжуванні.

Вегетативне та генеративне розмноження багаторічників. Догляд за квітами.

Практичні роботи.

1. Зберігання насіння квітів.
2. Визначення посівних якостей.
3. Висівання насіння квітів у теплиці.
4. Пікірування та догляд за розсадою квітів.
5. Висаджування розсади квітів у відкритий ґрунт.
6. Підживлення органічними та мінеральними добривами.
7. Боротьба з шкідниками квітково-декоративних рослин.

10. Підготовка та проведення дослідницької роботи (12 год)

Значення дослідницької роботи учнів. Досягнення науки і передовий досвід у квітництві. Основні вимоги до проведення дослідів. Закладення дослідів за завданнями вчених зелених господарств. Ведення польових щоденників. Проведення науково-практичних конференцій.

Практичні роботи

1. Догляд за навчально-дослідною ділянкою
2. Догляд за розсадою.
3. Висаджування розсади квітів у відкритий ґрунт.

11. Підсумкове заняття (2 год)

Перевірка та оцінювання знань та вмінь учнів: виступи, підсумкова робота

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Основними формами і методами діагностики прогнозованих результатів є: спостереження за роботою учнів, усне опитування, бесіди, практичні роботи, тестування, написання рефератів, участь вихованців у тематичних виставках, змаганнях, розроблення проєктів ландшафтного дизайну, розроблення фітодизайну інтер'єрів, участь у конкурсах.

Вихованці мають знати:

- основи квітництва;
- історію мистецтва флористики;
- види, стилі, форми квіткових композицій;
- технологію складання композицій, букетів;
- асортимент аранжувального матеріалу.

Вихованці мають вміти:

- складати композиції різних видів, стилів і форм;
- збирати, висушувати і зберігати рослинний матеріал;
- зберігати декоративність зрізаних рослин;
- виконувати ескіз композиції;
- проводити дослідно-експериментальну роботу відповідно до змісту програми.

Вихованці мають набути досвід:

- створення різних видів квітового оформлення;
- вирощування та догляду за квітово-декоративними рослинами;
- аранжування композицій з використанням різноманітних природних

матеріалів

Терміни (поняття), які повинні засвоїти учні

Альпінарій	Аранжування
Асиметрія	Асортимент
Бордюр	Бутоньєрка
Газон	Гармонія
Декор	Дендрарій
Дизайн	Екзотарій
Ескіз	Зимовий сад
Ікебана	Інтер'єр
Каркасна техніка	Каталог
Квітник	Клумба
Колаж	Колорит
Композиція	Ландшафтний дизайн
Мікроелементи	Міксбордер
Номенклатура	Озеленення
Оранжерея	Основні кольори
Панно	Паралельна техніка

Рабатка
Розарій
Рокарій
Спиральна техніка
Теплиця
Флора
Флористичний каркас

Релікти
Розсада
Симетрія
Сухоцвіт
Фітодизайн
Флористика
Фурнітура

Література

1. Бушин В.А. Цветоводство. Практикум. – Львов: Высшая школа, 1987.
2. Витвицкая М.Э. Великолепные букеты из цветов. – М.: Лада, 2004.
3. Григорьева Н. Спиральная техника.- М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
4. Линда Оуэн. Современная флористика. Оригинальные композиции из живих цветов. – Издательство «Кладезь – Букс», 2007.
5. Локрина Т., Композиции на оазисе. – М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
6. Мозговая Анастасия. Каркасные букеты. – М.: Издательский дом «Ниола 21- й век», 2006. 96.: ил. – («Полный курс флористики»).
7. Родина В.А. Цветоводство в школе. – М.: Просвещение, 1994.
8. Приходько С.Н., Михайловская М.Д. Приусадебное цветоводство. Киев: Урожай, 1991.
9. Хессайон Д.Г. Все об аранжировке цветов. – М.: Кладень-Букс, 2005.
10. Чибрикова О. Прикольные подарки к любому празднику. – М.: Экема, 2006.
11. Фиона Барнетт, Роджер Эджрикс. Сухие цветы. Букеты. Композиции. Аранжировка. Перевод с английского Сафроновой Т.– М.: «Росмэн», 1997.
12. Черевченко Т.М. Довідник квітникаря-любителя. – К.: Урожай, 1994.
13. Програми для творчих об'єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів. Укладач В.В. Вербицький. – К.: ТОВ «Богдана», 2004.